

jóhíre, valamint újabb, szélesebb körű hozzáférhetősége, előfizethetősége előtérbe hozzák a terjesztés, és az olvasókkal való szorosabb kapcsolattartás kérdéseit. A vidéki író-olvasó fórumok folytatása mellett elsősorban arra kell törekednünk, hogy folyóiratunk minden középfokú iskolába és művelődési központba eljusson, s ilyen módon még erőteljesebben szolgálhassa mind mozgalmunk belső fejlődését, mind pedig munkánk szélesebb körű társadalmi hatékonyságát.

15. A nem hivatásos kiadóknál – amint a Honismeret bibliográfiai mellékletéből kitűnik – nagyszámú olyan *kiadvány* jelenik meg, amely tanuskodik mozgalmunk elevenségéről, eredményeiről. Ezekhez a kiadványokhoz azonban igen nehéz hozzájutni. Szükség lenne lépéseket tenni annak érdekében, hogy ezek a kiadványok valamely központi könyvterjesztő intézmény, könyvesbolt útján megrendelhetők, megvásárolhatók legyenek.

Viszont alig jelenik meg olyan központi kiadvány, amely egyrészt kielégítené mozgalmunk belső szükségleteit, másrészt szélesebb körben tájékoztatást adna eredményeinkről. Számba kellene venni ezért az ilyen irányú igényeket és lehetőségeket, s a Népművelési Intézet által gondozott, régóta szünetelő szakköri útmutató sorozat feltámasztása mellett, módot kellene találni a hiányzó módszertani és egyéb kiadványok (pl. az ajánlott pályázati témák módszertani útmutatóinak gyűjteménye, egy honismereti táborokkal foglalkozó módszertani kézikönyv, vagy a legjobb pályamunkákból mutatványt adó válogatás) megjelentetésére. Valószínűnek látszik, hogy e kérdés megoldásában egyes országos kiadókkal, illetőleg a megyei művelődési szervekkel is együtt lehetne működni.^{1 5}

Dr. Gerelyes Ede:

A Budapesti Honismereti és Helytörténeti Munkabizottság és a kerületi bizottságok tevékenysége (1976–1981)

A Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának Honismereti és Helytörténeti Bizottsága több mint húsz éve fogja össze és irányítja a fővárosban azt a társadalmi tevékenységet, amelynek célja és eszköze a város múltjának minél jobb megismerése, haladó hagyományainak építészeti, városképi, műveltségi emlékeinek mai megbecsülése, és őrzésük a jövő számára. E több mint két évtizedes tevékenységből az utóbbi hat év az, amelyről számot adtunk ez év októberében a III. Budapesti Honismereti-Helytörténeti Konferencián.

A II. Budapesti Helytörténeti Konferencia óta eltelt években a honismereti mozgalom, és ezen belül a helytörténet is, korábbi általános jellegzetességeit megtartva továbbformálódott, új vonásai alakultak ki. Évtizedünk elején a Szombathelyen megrendezett III. Országos Honismereti Konferencia joggal állapította meg, hogy: „a mozgalom képes volt integrálni a különböző közművelődési formákat. Része a tudományos ismeretterjesztés, az aktív önképzés, az önálló és csoportos gyűjtő-búvárló munka, a nyelvművelés. Nagy szerepe van nemzeti, társadalmi és politikai ünnepeink, évfordulóink tartalmas megszervezésében. Segíti az iskolai oktatást, a művészeti mozgalmakat, helyet kap az üzemek, a szocialista brigádok életében.” Ez az idézet gyakorlatilag megrajzolja azt a programot, amelyet a mozgalom Budapesten is teljesített. Mindezek maradéktalan megvalósítása egyben a további évek feladata is. A szombathelyi konferencia a Honismereti mozgalomban megtestesülő társadalmi integráció felmérésével, fokozottan aláhúzza a mozgalom társadalmi-politikai egységességét. Ettől a gondolattól indítva vette fel a budapesti Helytörténeti Bizottság a Honismereti-Helytörténeti nevet. Ez azonban nemcsak külső elnevezésbeli változást, de tartalmi fordulatot is kell, hogy jelentsen. A névváltoztatás óta a Munkabizottság fokozottan támogatja a fővárosi mozgalom honismereti tevékenységét, annak erősödését.

A Honismereti-Helytörténeti Munkabizottság munkastílusát ebben az időszakban is meghatározta korábbi személete, azaz nem törekedett a mozgalom „felülről” való szervezésére, elsősorban informatív tevékenységet fejtett ki, a kerületi szervezetek, a mozgalomban maguknak helyet kérő társadalmi szervezetek, intézmények öntevékenységének messzemenő támogatására törekedett. A Munkabizottság a folyamatot pályázatok kiírásával, helytörténeti börcékkel, közös feladatok megjelölésével segítette, illetve gyorsította. A mozgalom folyamatosságának érdekében a Munkabizottság messzemenően törekedett a fővárosi mozgalmi tevékenység egyeztetésére.

Ugyanakkor a fővárosi mozgalom egészét érintő hiányosságok is keletkeztek. 1976-ban a Fővárosi Művelődési Ház a Fővárosi Helytörténeti Klub működését megszüntette, helyette Honismereti Szakbizottságot hozott létre. Sajnos ez a bizottság sem működött, így a Fővárosi Művelődési Házban gyakorlatilag öt éve szünetel a helytörténeti munka. A megszüntetett Klub tagsága viszont együtt maradt, s mint a TIT hely- és üzemtörténeti szakcsoportja működtek tovább.

A II. Helytörténeti Konferenciát követően a Budapesti Helytörténeti Bizottság sem tevékenykedett rendszeresen. Részben ezért, részben más okokból feladatmeghatározásai, iránymutatásai sem váltak mindig gyakorlattá. Ezekben az években – 1977–78 – a kerületek egy részében a helytörténeti bizottságok nem is működtek, a mozgalmi tevékenység a kerületeknek valamivel több mint a felére volt csak jellemző. A mozgalomra ma már azonban az aktivitás a jellemző, s a mozgalom betölti a II. Helytörténeti Konferencia által kijelölt feladatát.

Helytörténeti-honismereti börcék

A XIV. kerületi helytörténeti bizottság 1973-ban javasolta, hogy a mozgalom teremtsen lehetőséget a különböző gyűjteményekbe kerülő, de nem profiljukba tartozó dokumentumok, fényképek, tárgyak ki-cserélésére. Ebből a javaslatból született a helytörténeti börc gondolata, amelynek már második rendezvényére is sor került, közvetlenül a konferencia után. A második budapesti börcét a televízió filmre vette, így híre most már országos lett. Az I. Országos Honismereti Börcén (1977) mintegy ötezer dokumentum, fénykép és könyv cserélt helyet a közgyűjtemények között. Ugyancsak eredményes volt a II. Országos Honismereti Börcé (1979). 1981-ben ismét meghirdettük a börcét, de a kevés jelentkező miatt végül is nem került rá sor. A börcé újbóli megrendezésének gondolatáról nem mondott le a Munkabizottság, s amennyiben a szükséges mennyiségű csereanyag együtt lesz, ismét meghirdetjük.

Az I. Budapesti Üzemtörténeti Konferencia, az Üzemtörténeti Szakbizottság megalakítása

Az utóbbi években az üzemtörténet, a munkatörténet és a munkáséletmód kutatása az eddiginél nagyobb szerepet kapott a budapesti és a kerületi bizottságok munkájában. Az üzemtörténet, mint sajátos kutatási terület, olyan szakaszában kapcsolódott a Honismereti mozgalomba, amikor a szocialista hazafiság feladatait a mozgalom jól felmérte. Gyakorlatilag ez azt jelentette, hogy politikai kérdésekben nem volt bizonytalanság, a munka fő súlya a szervezési kérdések megoldása volt, mivel a szakmai feladatokat az 1979. évi Veszprémi Üzemtörténeti Konferencia tisztázta.

A Honismereti-Helytörténeti Munkabizottság kezdeményezésére éppen az üzemtörténet-kutatás bázisának szélesítésére, a fővárosban alkalmazható módszerek kialakítására rendezte meg az I. Budapesti Üzemtörténeti Konferenciát a társadalmi és tömegszervezetekkel együtt.

A konferencia a következő legfontosabb feladatokat határozta meg:

– újból meg kell teremteni a mozgalom bázisát a Fővárosi Művelődési Házban, amelynek mozgóója az Üzemtörténeti Szakbizottság legyen. Teremtsen folyamatos bemutatkozási lehetőséget az üzemtörténeti szakköröknek, s ezzel párhuzamosan dolgozza ki az időszéri módszertani feladatokat.

– a tömegesítés érdekében folytatni kell a pályázati rendszert, amely lehetőséget ad kollektíváknek és egyéneknek a mozgalomhoz való kötődésre;

– a szakszervezetek eddiginél intenzívebb bekapcsolódásával az üzemekben kell a mozgalom bázisait kiépíteni, s művelődési intézményei munkájának szerves részévé tenni;

– rendszeresen kell propagálni az üzemtörténeti kutatás eredményeit, a Honismeret és a Budapest című folyóiratokban, valamint módszertani kiadványokban;

– arra kell fokozott gondot fordítani, hogy a kerületi munkabizottságok tevékenységében rendszeresen kapjon helyet az üzemtörténet-kutatás helyi lehetőségeinek és aktivahálózatának kiépítése.

A konferencia határozatainak megvalósításaként először a tervezett szakbizottság kezdte meg munkáját Molnár Imre vezetésével. Első feladatuknak az élő és dolgozó üzemtörténeti szakkörök felkutatását tekintették. A szakbizottság helyileg és bizonyos fokig szervezettel is a Fővárosi Művelődési Házhoz tartozik. Ebben a szervezeti formában bonyolították le első nagy nyilvános akciójukat is, a brigádtörténeti pályázatot.

A pályázatok

A II. Helytörténeti Konferencia határozatainak szellemében erőteljesen segítettük a mozgalom érdeklődési körének a munkásosztály életének története felé fordulását. Ennek a gondolatnak a jegyében kerültek kétvétenként meghirdetésre a pályázatok is.

A KISZ Budapesti Bizottságával, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsával és Budapest Főváros Tanácsával közösen írta ki a HNF Budapesti Bizottsága 1978-ban a Budapesti munkásgenerációk élete című pályázatot. A cél az volt, hogy a ma még sorainkban élő nagyszülők, gyermekeikkel és unokáikkal közösen írják meg egy budapesti munkáscsalád történetét. Ezt a pályázatot korábban kellett volna már meghirdetni, de így is igen értékes családtörténetekkel gazdagodott a főváros történeti irodalma. A Népfront, majd a Budapest folyóirat több pályaművet, illetve részletet közölt.

Még az I. Budapesti Üzemtörténeti Konferencia javasolta a Brigádunk története című pályázat kiírását. 1981 elején a pályázatot a következő szervek hirdették meg: HNF Budapesti Bizottsága, Budapest Főváros Tanácsa VB és a Fővárosi Művelődési Ház. A pályamunkák díjazására összesen 40 000 forintot ajánlottak fel. A felhívás megjelent a központi és számos üzemi, szakszervezeti lapban. Összesen 154 dolgozatot küldtek be. Tíz munka pénzjutalomban, 24 brigád 5–500 forintos könyvvásárlási utalványban részesült, és mind a 154 pályázó emléklapot kapott. A pályázatok anyagából a Honismeret mellékleteként egy 32 oldalas antológia fog megjelenni, a Történelem Tudományi Társulat Üzemtörténeti Szakosztálya gondozásában.

Tanulságként el kell mondanunk, hogy a pályázati felhívás címe – Brigádunk története – túl általános volt, szinte mindent felölelt. Első alkalommal mégis elfogadhatónak tűnt, mert viszonylag sok brigádot mozgatót meg. A legközelebbi pályázati felhívás témáját már feltétlenül szűkíteni kellene.

A *Brigádunk története* pályázat nyertes brigádjai: I. Ganz Villamossági Művek Keleti Pályaúdvári Kirendeltsége Kandó Kálmán brigád, II. Pamutfeldolgozó Vállalat Központjának Komplex brigádja, III. A Központi Antikvárium Kner Imre brigádja, IV. Ganz Villamossági Művek Óbudai Gyára, Tűzeléstechnikai Gyáregységének Alkotmány brigádja, V. FÉKON Ruházati Vállalat Új Technikai Luxor brigádja, VI. Magyar Posztógyár Bagi Ilona brigádja, VII. Láng forgácsoló brigád, VIII. Hauer Termelőüzem Béke brigádja, IX. A 100 éves éterem Ságvári Endre brigádja, X. I. Volán 5. sz. Üzemigazgatósága Május 1 brigádja.

Munkabizottsági ülések, fórum, rendezvények

A beszámolási időszak éveiben 36 munkabizottsági ülést tartottunk, amelyeken a kerületek, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa, a TIT Budapesti Szervezete, a Budapesti Történeti Múzeum, a Szabó Ervin Könyvtár, a Fővárosi Levéltár, a Budapesti Pedagógiai Intézet, az óbudai, újpesti, rákospalotai, kispesti és pesterszabti helytörténeti gyűjtemények képviselői vesznek részt változó rendszerességgel. Az ülések egy részét nem a Budapesti Bizottság épületében, hanem a kerületekben tartjuk meg. Egy alkalommal – amikor a munkabizottság az iskolai honismereti-helytörténeti munka kérdéseit vitatta meg – a Fővárosi Pedagógiai Intézetben ültünk össze. A kerületekben megtartott munkabizottsági üléseken a kerület helytörténeti aktivistái is jelen vannak, így széles körben nyílik vitára, beszélgetésre lehetőség.

A munkabizottsági ülések nemcsak az időszéri mozgalmi feladatokkal, de általános érdekű kérdésekkel is foglalkoztak. Az utóbbi években törekedtünk is arra, hogy egy-egy esetben a bizottsági ülések fórum jellegűek legyenek, s azokon ne csak a bizottsági tagok vegyenek részt. Ezek a jövőben részben még szélesebb körben megtartott fórumok, részben módszertani klubnapok lehetnének, mert ez iránt is igény van. A beszámolási időszakból a következőkben emelünk ki néhány példát: 1978-ban „Budapesti helytörténeti kézikönyve” II. kiadásának előkészítése volt a napirendi témánk. Az 1971-ben kiadott kézikönyv országosan is először foglalta rendszerbe a honismeret, helytörténet és a helyismeret gyakorlati kérdéseit, útmutatást adott a fővárosi helytörténeti kutatásokhoz. 1978-ra időszériúvé vált egy új kiadás előkészítése, de anyagi fedezet hiányában ez egyelőre még nem valósult meg. Az új kézikönyvre, a változatlanul nagy érdeklődés miatt szükség van. Ismételt kiadását a mozgalom új problémái is indokolják. 1980-ban kiállítást nyitottunk meg a HNF Budapesti Bizottsága székházában Nagy-Budapest megalakulásának 30. évfordulója tiszteletére. A kiállítás anyagát a Fővárosi Levéltár állította össze. 1981-ben került sor a HNF Budapesti Bizottsága székházában a Honismeret folyóirat elmúlt évfolyamainak vitájára, amelyen a szerkesztő bizottság tagjai is jelen voltak. Örömmel tapasztaltuk, hogy elhangzott kritikai véleményeinknek már azóta helyet adtak. Sajnos nincs változás a fővárosi cikkek arányában: változatlanul nagyon kevés a fővárosi helytörténeti, mozgalmi cikk. Ugyancsak 1981-ben mutatkozott be a HNF székházában a rákospalotai helytörténeti munkacsoport. A gazdag eredményeket felmutató kerület itt további támogatást kapott munkájához. 1981-ben a harmadik fórum jellegű tanácskozásunk a honismereti szakkörök és klubok munkamódszereit vitatta meg. 1982-ben kiemelt témaként a „Tájak–Korok–Múzeumok” mozgalom fővárosi helyzetével és a tradicionális városképi elemek megmentésének problémájával foglalkoztunk.

Rádai Mihály műsora a televízióban a már korábban is felvetődött gondolatnak, fővárosi emlékeink megmentésének, s a módszernek: a város mai állapota lefényképezésének teremtett kellő hívrést, adott

hozzá színvonalas tájékoztatást és célkitűzést. Több kerület aktivistáinak kérésére tüztük a tradicionális városképi elemek megmentésének ügyét napirendre, s eredményes vitában alakultak ki a további lépések körvonalai. Elhatározta a bizottság, hogy Rádai Mihály munkáját, műsorát segíti, támogatja. A televízió nyilvánossága ma olyan társadalmi mozgósítóerőt jelent, amelyet más téren is igénybe kellene vennünk.

A fővárosi kerületek honismereti-helytörténeti bizottságainak munkájáról

A budapesti helytörténeti munka bázisai a kerületi bizottságok. Elsősorban az ő munkájuk határozza meg a fővárosi mozgalom igazi arculatát. A konferencia előkészítése kapcsán a kerületi bizottságok is felmérték az elmúlt évek tevékenységét. Jelentéseik és a kiküldött kérdőívünk alapján összefoglaljuk mai helyzetük jellemző vonásait is.

A II. Budapesti Helytörténeti konferencia jelezte, hogy a mozgalomban kevés a fiatal, alig-alig akad a bizottságokban munkás. Mai felméréseink már más képet mutatnak. A főváros 22 kerületéből 19-ben működik állandóan helytörténeti bizottság: tagjaik száma 384 fő. Ebből diák, tanuló 34 fő (9%), munkás 54 fő (14%), értelmiségi 166 fő (43%), alkalmazott 130 fő (34%). Ez a korábbiakkal szemben igen jó arány és jelentős változás. Reméljük, hogy a következő években az értelmiségiek és alkalmazottak további aktív részvétele mellett, bizottságaink növelik a fiatalok számát is. Jelenleg a 30 év alattiak száma csaknem 60 fő (16%). A bizottságok tagságának többsége nyugdíjas. Van olyan kerületünk, mint pl. Zugló, ahol a bizottság csak nyugdíjasokból áll. Nem határoztuk meg korábban – s ilyen szándékunk most sincs – a bizottsági tagok számát. A legnépesebb a kőbányai: 74 tagja van, s a legkisebb a XVII. kerületi, ez csupán négytagú. A főváros területén jelenleg néhány kerületben szünetel a helytörténeti bizottságok tevékenysége. Reméljük ez csak átmenetileg van így.



A Bomba tér (ma Batthány tér) a múlt században

Kerületi helytörténeti kutatás, gyűjtés, helytörténeti gyűjtemények, klubok

A kerületek története iránti érdeklődés fővárosi szinten töretlen. A beszámolási időszakban jelent meg Újpest, Erzsébetváros és a XI. kerület monográfiája. Folytatódott a józsefvárosi monográfia sorozat, megjelent az 1919–1945 közötti kötet, a XII. kerület három kerületi olvasókönyvet állított össze

(egyelőre stencilezett formában), a XIII. kerület kiadta az „Angyalföldi veteránok könyvé”-t, a XIV. kerületben megjelent a Zuglói séták című könyv, Rákospalotán az iskolák részére történeti összefoglalást adtak ki (Lakóhelyünk a XV. kerület). Az eddig is igen termékeny XVII. kerületi bizottság 5 újabb kiskötetet jelentetett meg a kerületet alkotó egykori falvak történetéről. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy a több évtizede folyó gyűjtő- és rendszerezőmunka a beszámolási időszak éveiben sem állt le. Számos helyen nem született monográfia, de történeti cikkekkel segítették a kerületi lapokat, így az I. kerületben a Várkerület című, a XII. kerületben pedig a Hegyvidék című lapot. A kerülettörténeti kutatások nem álltak le. Készül Angyalföld története, a Várkerület jelesei című biográfia, a Belvárosi irodalmi topográfia, a Józsefváros történetének befejező kötete, a XII. kerület monográfiája, a Palota (XV. ker.) Képeskönyv stb.

E rendszeres kutatás-gyűjtés azt is eredményezi, hogy tovább folyik a kerületi helytörténeti archívumok, gyűjtemények és klubok szerveződése. A kerületi HNF-bizottságok mellett kiemelkedő értékű irat, fotó és dokumentációs gyűjtemények működnek a Józsefvárosban, Angyalföldön és a XVII. kerületben.

A korábban már megindult gyűjtés eredményeként két új helytörténeti tárgyi gyűjtemény is bontogatja szárnyait, egyelőre még igen szerény keretek között, az egyik az egykori Albertfalva, a másik a XII. kerület emlékeit őrzi. Azokról a gyűjteményekről, melyeknek helyzete rendezett, tanácsai és minisztériumi működési engedélyük van, más alkalommal szólunk.

A helytörténeti mozgalom sajátos bázisai a bizottságok, szakkörök, archívumok és gyűjtemények mellett a klubok. Jelenleg a fővárosban már hat ilyen szervezet működik. Létszámában és kialakult programját tekintve legjelentősebb az I. kerületben működő Várbarátok köre. Háromszáz főnyi tagságuk, rendszeres kutatási, közművelődési tevékenységük igen értékes része a fővárosi honismereti-helytörténeti mozgalomnak. Fiatalabb szervezésű, de szintén hatékonyan működő klub a Terézvárosi kör. A már említett XIII. kerületi Archivum és Angyalföldi Helytörténeti Klub munkája nyomán jött létre. Külön öröm, hogy a külső kerületek egyikében is van most már hosszú ideje eredményesen működő klub, a XVI. kerületi Corvin Klub – Helytörténeti Fórum. A klub rendszeresen füzeteket ad ki munkájáról. Önálló elnevezés nélkül, klubszerűen működnek a XVII. kerület helytörténetészei is. Az elmúlt években 16 tudományos értékű helytörténeti felolvasást tartottak. Ugyancsak klubszerű rendezvény van a XII. kerületben is: „Hétfői esték” elnevezéssel, átlagosan száz résztvevővel.

A fővárosi honismereti-helytörténet szervezeti formái – mint eddig láttuk – lényegében jól felépítettek. Az egyes szervezeti formák – (gyűjtemények, archívumok, klubok) további számszerű gyarapodása a mozgalom erősödését jelentheti.

Helytörténeti előadások, diavetítések, vetélkedők

A mozgalom tevékenységének egyik mércéje közművelődési tevékenysége, e munkájának hatékonysága. A sok-sok gyűjtő-feldolgozó munka nehezen válik társadalmi értéké, ha eredménye csak fiókba kerül. A honismereti-helytörténeti előadások, vetélkedők, film- és diavetítések teszik mindenki számára hasznossá aktivistáink évtizedes munkásságát.

Az ismeretterjesztés, a közművelés útját járja mamár kerületi bizottságaink jelentős része. A helytörténet és a várostörténet népszerűsítése, ismertetése, a történelmi emlékeink iránti fogékonyság felkeltése már messze túlmutat egy-egy kis csoport önművelésén. A mozgalom politikai tartalma, szoros kötődése a szocialista építőmunkához lehetővé teszi, hogy történelmi évfordulóinkat, szocialista állami ünnepeinket méltó módon köszöntsék előadásokkal, kiállításokkal. A történelmi ismeretterjesztés jó példája a Várbarátok körének munkássága: a kerület történetét ismertető havonkénti előadásokon kívül, nyolcreszes előadássorozatban ismertették a főváros történetét. A II. kerület a Viziváros története című előadássorozatát kétezer hallgatták végig. Ugyancsak a felnőtteknek szóltak a VI. kerület, a XVII. kerület és a XX. kerület helytörténeti előadásai is. Külön emlitenünk kell a zuglói példát, ahol a lakóbizottságok részére tartottak rendszeres előadásokat. Nagyon jó példája a helyi öntevékenységnek a VIII. kerületi Tisztviselőtelepen tartott előadássorozat, a magyar kultúra ott élt egykori kiválóságairól. Évekkel ezelőtt hasonló kezdeménnyel találkoztunk a Wekerle-telepen is. Az ünnepi megemlékezések új formáját rendezték meg – javaslatunkra a Kossuth Klubban – Rákospalota 700 éves fennállása alkalmából.

Az előadások sorában meg kell említenünk a XIII. kerületi Helytörténeti Klub két kitűnő rendezvényét is: az 1976 májusában megtartott helytörténeti, majd az 1978-ban megtartott üzemtörténeti tanácskozást.

1976–1981. közötti bizottságaink előadásai többségét az ifjúság részére tartották. Ez vonatkozik a kerületi vetélkedőkre is. A XX. kerületben – de másutt is – diavetítéssel összekötött helytörténeti órákat rendeztek. A XVII. kerületben a környezetismereti órák egy részét rendszeresen a gyűjteményben tartják, és autóbussos helytörténeti sétákat rendeznek. Angyalföldön, Józsefvárosban, a XII. kerületben és Zuglóban évente tartanak iskolai helytörténeti vetélkedőket.

Kiállítások

Ez szintén a Honismereti mozgalom hagyományos ágai közé tartozik. Különösen jó a helyzet azokban a kerületekben, ahol helytörténeti gyűjtemény és kiállító helyiség van. A legtöbb kiállítást Pesterzsébeten, Óbudán, Újpesten, Kispesten és Rákospalotán rendezik. Az évfordulók kapcsán a többi kerületek is előrelépnek. Ezeken kívül meg kell említenünk az albertfalvai helytörténeti kiállítást, amelynek 6000 látogatója, valamint a Zugló tegnap és ma kiállítást, amelynek 2000 nézője volt. A honismereti integrációt jelenti a csepeliek kiállításorozata kerületekről, amelyet Balatonfenyvesen, Jászberényben, Mórton, Oroslányban és Székesfehérváron mutattak be. Emlékezetesen szép volt a 75 éves budafoki munkásdalárda című kiállítás Budafokon 1976-ban.

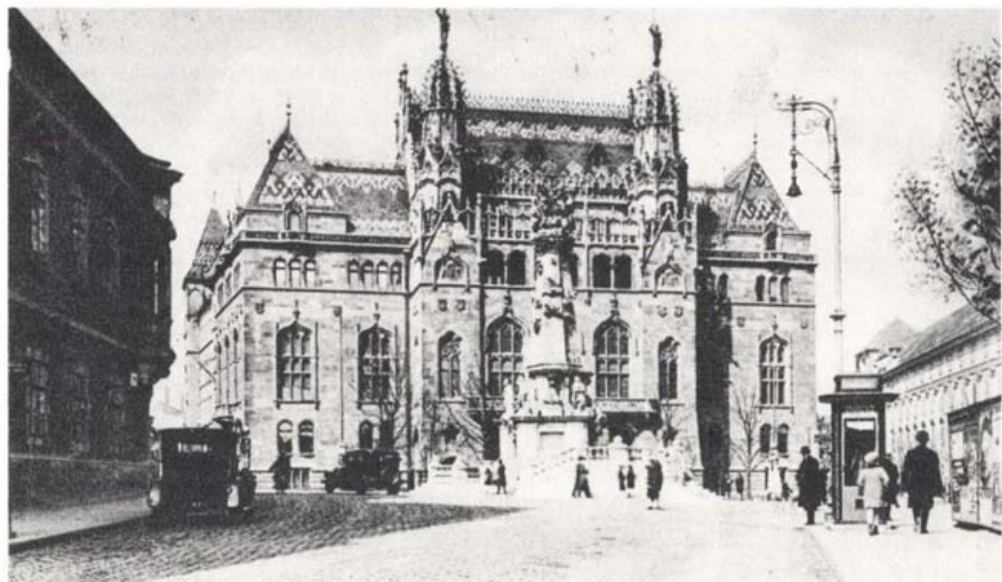
Szólnunk kell még az emléktáblák nyilvántartásáról és védelméről, a bontási területek, a műemlékek és régészeti emlékek megfigyeléséről, védelméről. A jelentésben felsorolt példák bizonyítják, hogy ebben a mozgalomban szó szerint „mozog” a főváros minden kerülete, természetesen vannak kiemelkedően aktív bizottságaink is.

Befejezésül

Megemlítjük még a kerületi bizottságok munkájának társadalmi támogatottságát. E kérdés egyik része, hogy, s miként vegyenek részt a kerület lakói a mozgalomban, illetve az akcióiban és rendezvényein. A második része a kérdésnek, hogy tanácsi és társadalmi szerveink törődnek-e munkájukkal. Azt láttuk, hogy a legtöbb kerületben a kerületi népfőnökségek évente egy-egy kerületi PB, és igen sok tanács VB két évente foglalkozik bizottságaink munkájával.

Fővárosi Munkabizottságunk és a kerületi bizottságok munkájának ismertetése még nem jelenti a budapesti honismereti és helytörténeti mozgalom tevékenységének egészét. A konferencia alkalmából kiadott könyvnyi terjedelmű jelentésünkben ott sorakoztak a fővárosi tudományos intézmények, a két kerületi helytörténeti gyűjtemény, a TIT budapesti szervezete, a Fővárosi Pedagógiai Intézet, a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság, a Tájak – Korok – Múzeumok Mozgalom jelentései is a Honismereti mozgalomban végzett munkájukról.

A honismeret és a helytörténet már két évtizede megteremtette polgárjogát a fővárosi közéletben. Ezt meg kell őriznünk, sőt erősíteniünk kell. Tovább kell növelnünk meglévő aktivistáink mellett a fővárosi munkásság, a fiatalság részvételét a mozgalomban. Nyilvánvaló mindnyájunk számára, hogy a szocialista hazafiságra, a szocialista közéletiségre nevelő mozgalmunk akkor igazán hatékony, ha soraiban széles körben részt vesz a munkásság és a jövőnek jelentő ifjúság.



Budapest Pénzügyminisztérium — Das Finanzministerium — Le ministère des finances

Képeslap az 1930-as évekből